

On-line monitoring stokové sítě města Ostravy

TECHNOAQUA
www.technoqua.cz

Autoři:
Michaela Povýšilová, TECHNOAQUA, s.r.o. K Mejtů 416, Praha 4, tel: 724971161, e-mail: mail@technoqua.cz
Ing. Peter Michalčák, Ostravské vodárny a kanalizace a.s., Na Heleně, Ostrava – Třebovice, tel: 607504266, e-mail: michalcak@ovak.cz
Ing. Jiří Ambrož, Ostravské vodárny a kanalizace a.s., Na Heleně, Ostrava – Třebovice, tel: 607504210, e-mail: ambroz.jiri@ovak.cz

Řešená problematika

Vzhledem k tomu, že je Ostrava třetí největší město v ČR a má velmi rozsáhlou kanalizační síť, bylo nutné přistoupit k jejímu systematickému monitoringu. Nejprve se jednalo o úvodní měření a vyhodnocení kvantitativních a kvalitativních ukazatelů pomocí mobilní techniky. Na základě těchto výsledků bylo rozhodnuto pokračovat v tomto monitoringu a vybudovat síť stabilních monitorovacích míst, ze kterých by bylo možné získat ucelenou řadu dat. Tato data jednak dají přesný přehled o chování kanalizační sítě, zejména páteřních sběračů, a následně budou použita pro kalibraci matematického modelu KS, který se, ve spojení s novým generem kanalizační sítě společnosti Ostravské vodárny a kanalizace a.s. (dále OVAK a.s.), stane důležitým nástrojem kontroly, řízení a řešení krizových situací nejen v rámci města Ostravy, ale také v rámci povodí Odry.

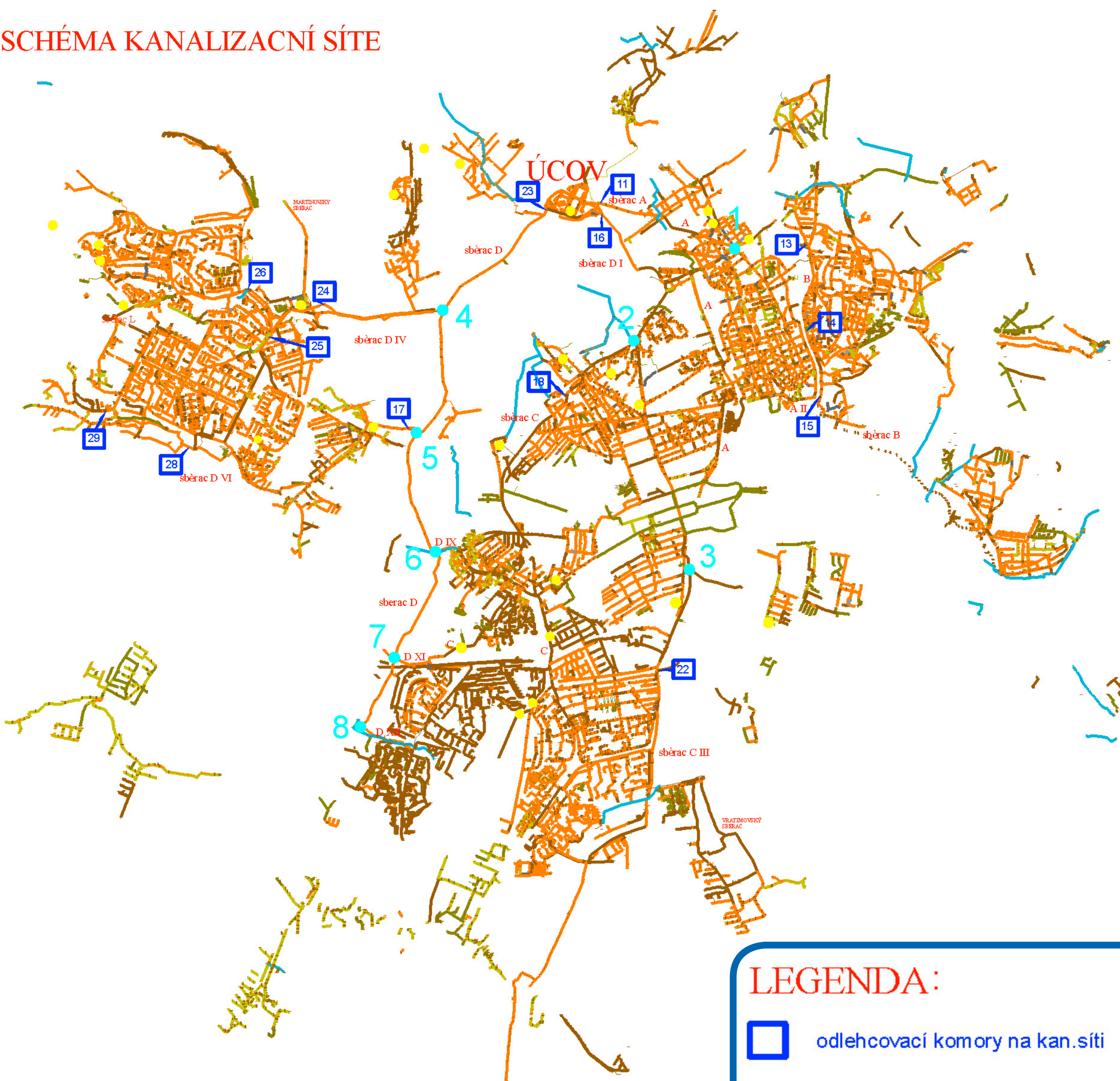
Monitorovací stanice KS – realizované:

Název lokality	Typ	Stručný popis	
2 MSTA KS	Hornopolní	A	soutok sb. C a C III + odlehčení
1 MSTA KS	Sad B.Němcové	D	sběrač A I + odlehčení
5 MSTA KS	Fričova	A	soutok sb. D a D VI + odlehčení
4 MSTA KS	Na Heleně	D	sběrač D IV (bez odlehčení)
7 MSTA KS	U Výtopny	D	sběrač D XI + odlehčení

Monitorovací stanice KS – plánované:

Název lokality	Typ	Stručný popis	
3 MSTA KS	Místecká	C	sb. C III + odlehčení Strusková
6 MSTA KS	Řiční	A	soutok sb. D a D IX + odlehčení
8 MSTA KS	Husarova	B	soutok sb. D a D XII

SCHÉMA KANALIZACNÍ SÍTĚ

LEGENDA:

- odlehčovací komory na kan.síti
- navrhovaná monitorovací místa
- stávající, využitelná
- monit.místa s přenosem dat

Sledování četnosti odlehčování

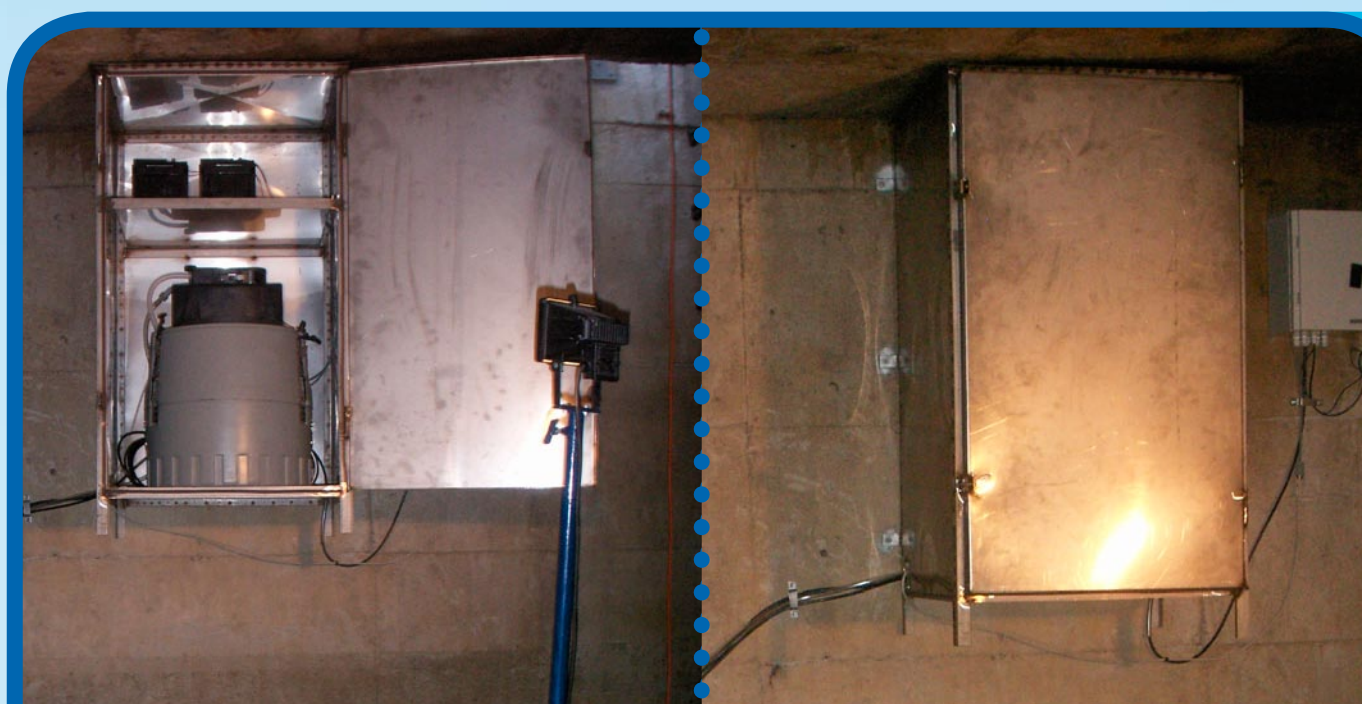
13 míst je v současné době osazeno sledováním četnosti odlehčování. K tomuto účelu byly použity plovákové snímače se záznamovým zařízením napájeným bateriemi. Data jsou pravidelně stahována do PC a vyhodnocována.

Sledování srážek

V současnosti jsou osazena tři místa on-line měřením srážek a dvě místa jsou osazována sezónně off-line. V plánu je rozšíření této sítě. Pro informace o srážkách je také využívána srážkoměrná síť ČHMÚ.

Monitorovací stanice pro soutok dvou sběračů v technologickém kontejneru

Tato stanice je umístěna v technologickém kontejneru, který na přání ostravského architekta musel být obložen dřevem a upraven do podoby chatky. Jedná se o nejstarší stanici dodanou v roce 2001. V kontejneru jsou umístěny dva vzorkovače Isco 6700 SR s připojeným modulem 750 pro měření průtoku, sondou YSI 600XL s měření pH, teploty a vodivosti a telemetrická stanice SERCK s radiomodemem. Stanice je vybavena přímotopem pro teplotu v zimním období. Ve stoce je dále sledování odlehčování vodivostními sondami. Vzhledem k tomu, že se jedná o soutok dvou sběračů včetně odlehčení, jsou veškerá zařízení použita dvakrát. Kontejner je vybaven zabezpečovacím systémem s přenosem alarmů na dispečink a mobilní telefony odpovědných pracovníků.

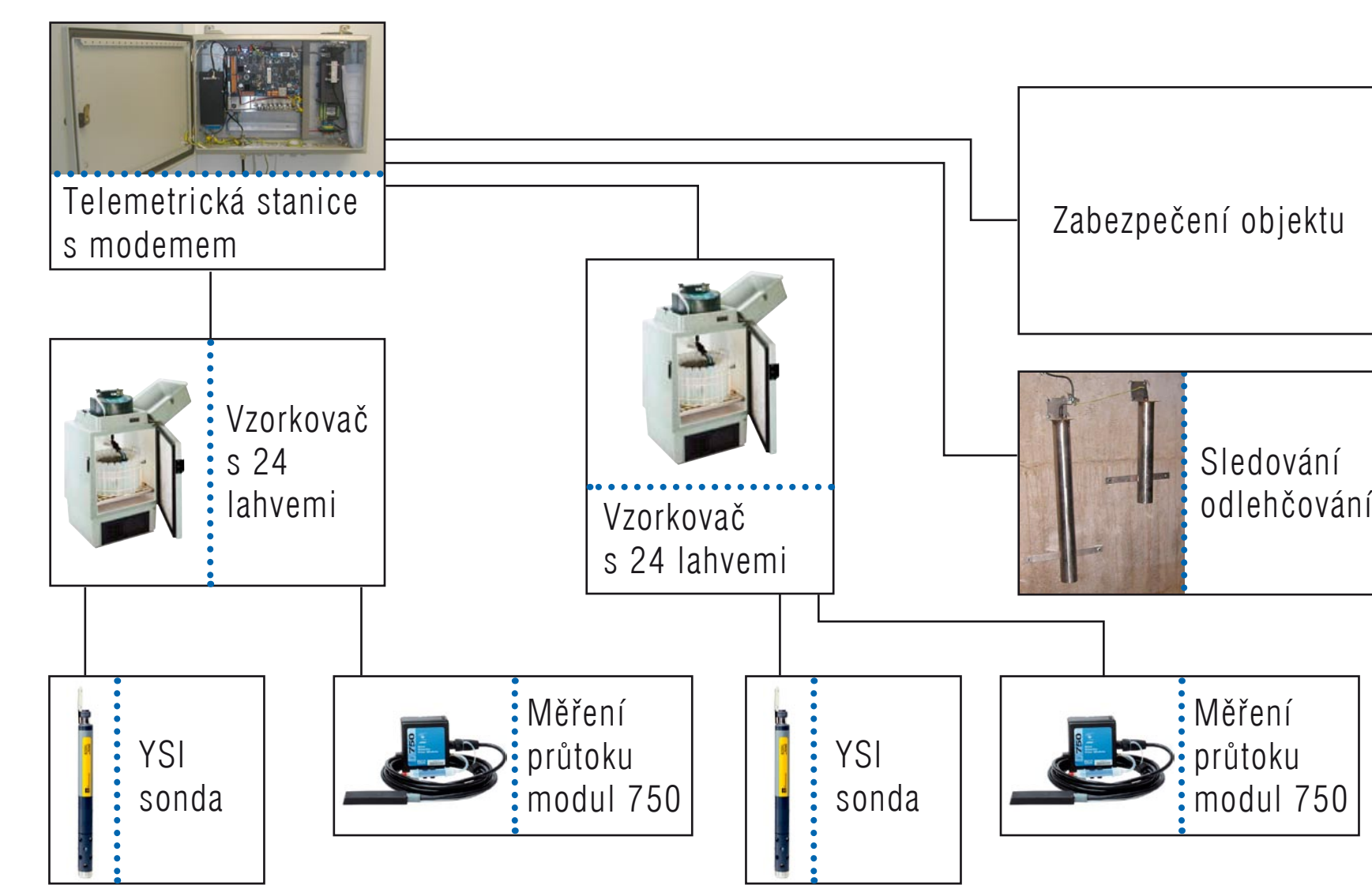
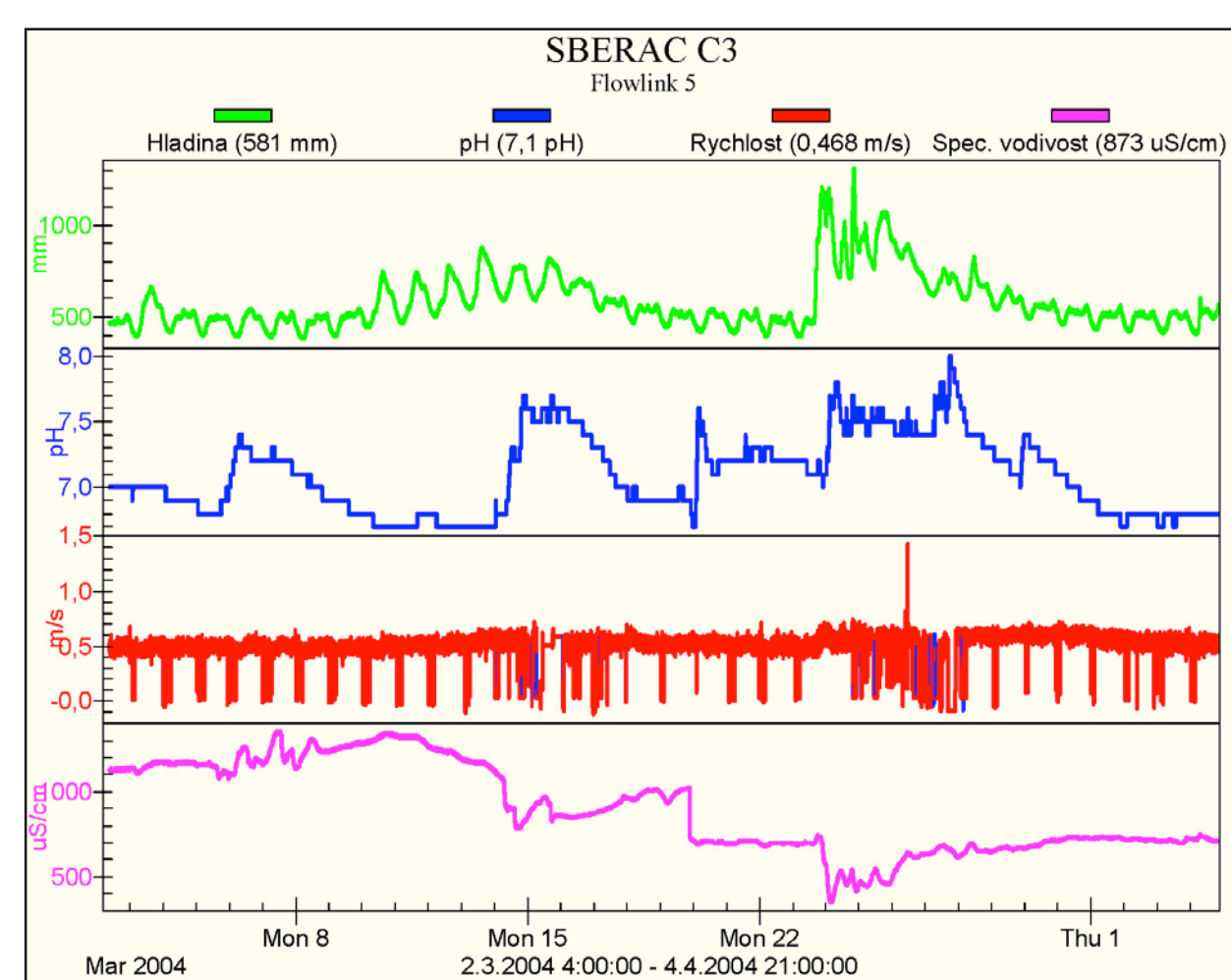
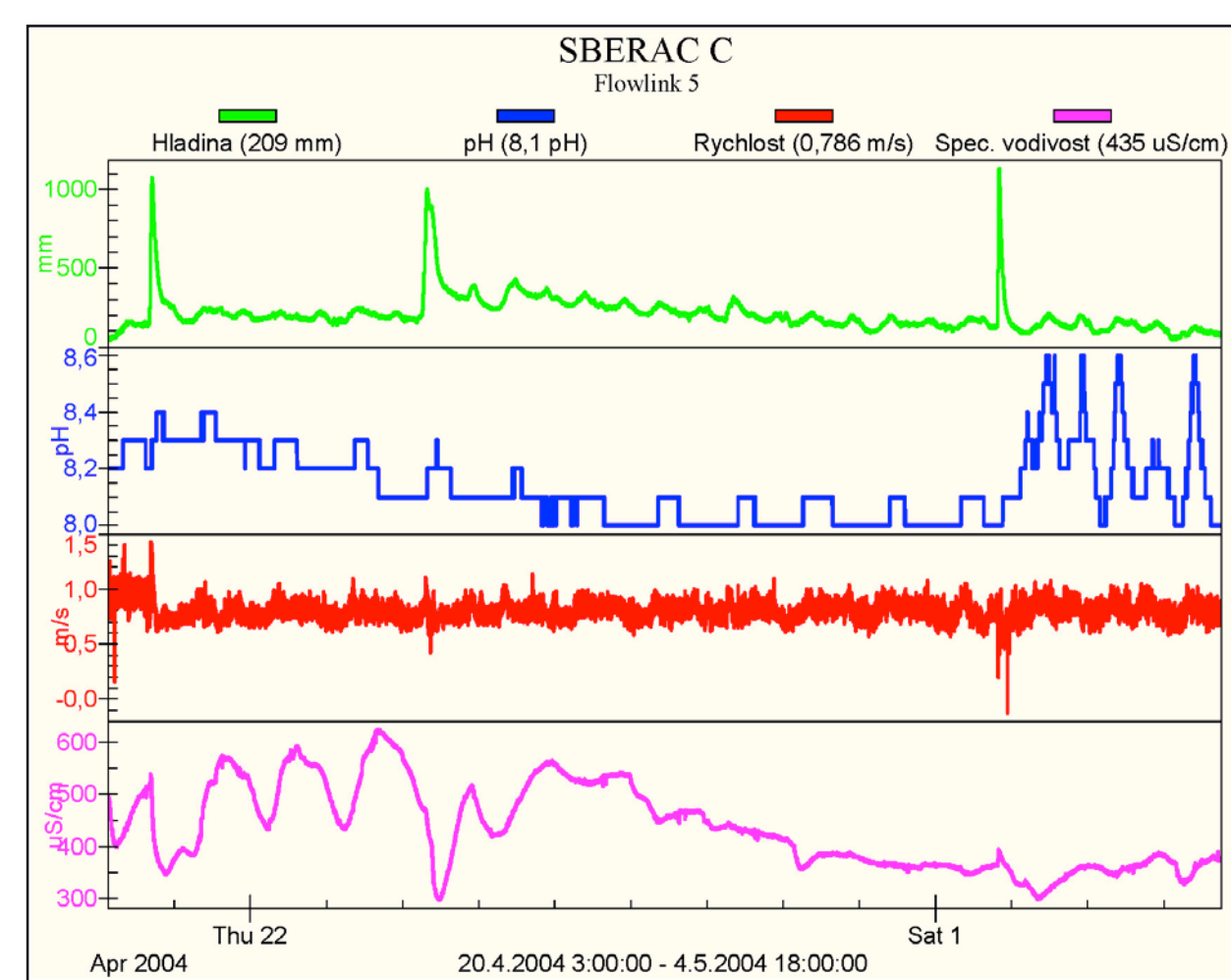

Monitorovací stanice umístěná přímo v odlehčovací komoře

Na dvou místech nebylo možné stanici umístit na povrchu a přístroje napájet z elektrické sítě. Proto bylo navrženo řešení s umístěním veškeré přístrojové techniky přímo do prostoru odlehčovací komory. Přístroje Isco i ostatní zařízení jsou vodotěsné a prachotěsné. Instalační komponenty jsou z nerezavějících materiálů. Monitorovací stanice je osazena přenosným vzorkovačem Isco 6712 FullSize s 24 vzorkovnicemi. Ke vzorkovači je připojena multiparametrální sonda YSI 600XL s měření pH, teploty a vodivosti. Dále je zde měření průtoku pomocí Isco sondy měřící rychlost toku (Doppler) a výšku hladiny. Limitní spínač hladiny sleduje četnost odlehčení. Data jsou ukládána v řídicí jednotce vzorkovače, odkud jsou po sériové lince přenášena do telemetrické stanice Fiedler-Mágr z níž jsou posílána pomocí GPRS modemu na dispečink OVAK a.s. Veškerá technika je napájena bateriemi. Zařízení je v nerezové ochranné skříni a vše je chráněno zabezpečovacím systémem s alarmovým hlášením na dispečink a na mobilní telefony odpovědných pracovníků.

Grafy měřených hodnot

Na grafech jsou zobrazeny některé měřené hodnoty ze sběračů C a C3. Každý ze sběračů má jiné rozměry a podmínky, což se projevuje i na hodnotách. Na grafu ze sběrače C3 můžeme například vidět situaci typickou pro dešťovou událost. Vidíme nárůst hladiny, mírný nárůst hodnoty pH a pokles specifické vodivosti. U grafu ze sběrače C opět můžeme vidět nárůsty hladiny doprovázené změnami pH a vodivosti. Při posledním dešti vidíme, že zároveň s prudkým nárůstem hladiny došlo k výraznému poklesu rychlosti z běžných rychlostí okolo 0,9m/s na 0,2m/s. K tomuto jevu mohlo dojít vzájemným ovlivněním průtoku způsobeným odlišnými podmínkami v jednotlivých sběračích (výrazný rozdíl v rozměrech i průtoci).

Telemetrická stanice

Na stanici je napojen vzorkovač nebo více vzorkovačů přes digitální linku. Vzorkovače Isco mají vlastní paměť, která ukládá záznamy o vzorkování a data ze všech připojených zařízení. Veškerá data jsou přes stanici odesílána modemem na dispečink. Zároveň jsou do telemetrické stanice napojeny signály od zabezpečovacího zařízení, sledování odlehčení, případně měření srážek.

Automatický vzorkovač

Pro stanice jsou použity vzorkovače Isco 6712 a 6700 stacionární nebo přenosné. Vzorkovače mají možnost připojení dalších měřících přístrojů. Vzorkovače Isco 67XX mají vlastní paměť, která ukládá záznamy o vzorkování a měřené parametry. Jsou vybaveny 24 vzorkovnicemi. Na většině stanic je využíváno vzorkování v pravidelných časových intervalech a vzorkování na základě překročení nastavených limitů.

Multiparametrální sonda YSI 600XL

Sonda je určena pro terénní měření. Je osazena senzory pro měření pH, vodivosti a teploty. Je ve velmi robustním provedení.

Isco Modul 750 pro měření průtoku

Měřicí modul se instaluje přímo k řídicí jednotce vzorkovače tak, že se nasune do příslušného slotu. Sonda měří na základě Dopplerova jevu rychlost proudění v toku a tlakovým čidlem výšku hladiny. Je teplotně kompenzována. Provedení pro nízké průtoky umožňuje měření již od 2,5 cm výšky hladiny. Sonda je do toku instalována na dno na montážním nerezovém plechu.

Zabezpečení objektu

Veškeré monitorovací stanice jsou opatřeny zabezpečovacím systémem. Zabezpečení se liší dle provedení každé ze stanic. Avšak všechny stanice mají přenos alarmových stavů na dispečink a zároveň posílají varovné SMS zprávy na mobilní telefony určených pracovníků.

Sledování odlehčování

Na jednotlivých stanicích je sledování odlehčování zatím zabezpečeno různými přístroji, které zaznamenávají četnost a délku odlehčení. Do budoucna je uvažováno o přímém měření průtoku v odlehčení. Na většině odlehčovacích komor je použito sledování pomocí plováku. Součástí monitorovacích stanic je buď sledování odlehčení vodivostními sondami anebo limitními hladinovými spínači.